

Pohjois-Savon väliaikaisen toimielimen johtoryhmän tiedote 25.11.2021
voimaantulolainsäädännön säätelystä erityishuoltopiirien siirtämiseksi hyvinvointialueelle

SOTE-uudistuksen lainsäädännön myötä erityishuoltopiirit lakkaavat olemasta ja niiden palvelut siirtyvät hyvinvointialueille

Mediassa olleen viestinnän johdosta (SS 25.11.2021) on ajankohtaista ja tärkeää selkeyttää kunnille, kuntayhtymille ja sairaanhoitopiirille valmistelun taustaa ja tilannetta Pohjois-Savon hyvinvointialueen suunnittelussa.

Jakelu: Pohjois-Savon kuntien, kuntayhtymien ja sairaanhoitopiirien johto ja luottamusjohto, vammaisneuvostot.

Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta linjaa erityishuoltopiirien, mm. Vaalijalan kuntayhtymän, siirtyvän varoiteen ja velkoiteen sekä sitoumuksiteen hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta alkaen.

Kuntayhtymä liitetään siihen hyvinvointialueeseen, johon kuntayhtymän jäsenkunnat kuuluvat. Vaalijalan kuntayhtymän jäsenkunnat kuuluvat useampaan hyvinvointialueeseen, joten varat, velat ja sitoumukset on lähtökohtaisesti jaettava hyvinvointialueiden välillä jäsenkuntien omistussuhteissa. Hyvinvointialueet voivat sopia jakamisesta myös toisiin, esimerkiksi tilanteissa joissa varojen, velkojen ja sitoumusten siirrot olisivat hyvinvointialueiden taloudelliseen kantokykyyn nähden vähäisiä. Jos kuntayhtymä on perussopimuksensa mukaan huolehtinut muistakin kuin hyvinvointialueelle siirtyvistä tehtävistä, jäsenkuntien on järjestettävä toiminta näiden tehtävien osalta uudelleen vuoden 2022 loppuun mennessä.

Sen estämättä, mitä laissa säädetään, hyvinvointialueella ja laissa tarkoitettujen kuntayhtymien jäsenkunnilla on oikeus sopia kuntayhtymien maaomaisuuden siirtymisestä myös toisiin. Tällöinkin hyvinvointialueen järjestämistä vastuulle siirtyvän toiminnan edellyttämään rakennusomaisuuteen sitoutuvan kuntayhtymän maaomaisuuden tulee siirtyä hyvinvointialueelle.

Tilanne Pohjois-Savossa

Lain 57 §:n mukaan Vaalijalan kuntayhtymän toiminta ja henkilöstö siirtyvät sille hyvinvointialueelle, jonka alueella tehtävää hoitava henkilöstö pääasiallisesti työskentelee. Jos henkilöstö on hoitanut tehtävää ennen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain

voimaantuloa myös muiden hyvinvointialueiden alueella, hyvinvointialueiden on sovittava vuoden 2022 loppuun mennessä kyseisten palvelujen tuottamisesta myös näiden muiden hyvinvointialueiden alueella.

Vaalijalan kuntayhtymän kiinteistöt, toimitiloja koskevat vuokrasopimukset ja toimitilojen hallintaan oikeuttava muu omaisuus siirtyvät sille hyvinvointialueelle, jonka alueella toimitilat sijaitsevat. Jos siirtyvissä asumispalveluyksiköissä tai päivä- ja työkeskustoiminnassa on ennen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain voimaantuloa järjestetty palveluja myös muiden hyvinvointialueiden asukkaille, hyvinvointialueet ovat velvollisia sopimaan viimeistään toukokuun 2022 loppuun mennessä toiminnan jatkamisesta. Edellä mainitut sopimukset ovat voimassa, kunnes hyvinvointialueet sopivat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa. Nämä linjaukset perustuvat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain pykäliin 36 ja 57.

Vaalijalan toiminnoista Pohjois-Savossa sijaitsee kymmenen palvelukotia, joissa asuu lähes 180 pohjoissavolaista asukasta ja joissa työskentelee 208 työntekijää. Hyvinvointialueellamme sijaitsee myös viisi päivä- ja työtoiminnan yksikköä, joissa käy noin 150 pohjoissavolaista asiakasta ja työntekijöitä on 28. Tämän lisäksi alueellamme toimii Vaalijalan Pohjois-Savon poliklinikka.

VATEn rooli valmistelussa

Hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin VATE vastaa sille asetetun tehtävän mukaisesti hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes aluevaltuusto on valittu ja sen asettama aluehallitus on aloittanut toimintansa. VATEn yksi keskeinen tehtävä on selvittää hyvinvointialueille siirtyvä henkilöstö ja kiinteistöt sekä valmistella aluevaltuustolle ehdotukset henkilöstön siirtosuunnitelmaksi ja –sopimuksiksi. Lisäksi VATEn tehtävänä on valmistella muut hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämiseen välittömästi liittyvät asiat.

VATE toimielimessä on noudatettu voimaantulon määräyksiä, jotka ovat kaikkia osapuolia sitovia. Toimeenpanon aikataulu valtiolta on tiukka, joten järjestämisvastuun muutokseen varautumiseksi joudutaan valmistelemaan asioita myös Vaalijalan osalta. Tosiasia on, että Vaalijalan kuntayhtymä häviää omana organisaationaan 1.1.2023 ja järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille.

Yhteenveto ja yhteistyö Etelä-Savon sekä Vaalijalan kuntayhtymän kanssa

Uudistuksen voimaantulon mukaisesti erityishuoltopiirit lakkaavat vuoden 2023 alussa, mukaan lukien Vaalijalan erityishuoltopiiri. Voimaantulon mukaan erityishuoltopiirien palvelut siirtyvät sille hyvinvointialueelle, jonka alueella ne sijaitsevat. Voimaantulolaki on Pohjois-Savonkin valmistelun lähtökohta. Etelä-Savon, Vaalijalan ja Pohjois-Savon kesken on avoimesti käyty

keskustelua voimaantulolain konkreettisesta etenemisestä kevästä 2021 lähtien. Neuvottelut ovat olleet positiivisia ja niissä on ollut hyvä yhteishenki. Etelä-Savon ja Vaalijalan neuvottelujen pohjalta on linjapäätös valmistelun tueksi haettu myös VATEsta.

Kuten edellä kuvattiin, on valmistelun lähtökohtana voimaantulolaki ja valmistelu aloitetaan sen pohjalta. Parhaillaan ollaan tekemässä Essoten hyvinvointialueen ja Vaalijalan kanssa yhteistyössä selvitystä lain perusteella siirtyvistä palveluista, siirtymäajalla tuotettavista palveluista ja yhteistyöalueella (YTA) edelleen keskitetyistä (Vaalijala) tuotettavista palveluista. Tavoitteena on perus- ja erityistason palveluiden entistä parempi yhteentoimivuus. Hyvinvointialueen suunnittelua tehdään asiakaslähtöisesti, ei organisaatiolähtöisesti. Hyvinvointialueilla toimintarakenteita ja -tapoja luodaan ihmislähtöisten palvelukokonaisuuksien aikaansaamiseksi.

Erityishuoltopiirien siirtyminen hyvinvointialueille tapahtuu joka tapauksessa voimaantulolain mukaisesti ja virkamiehillä on velvollisuus valmistella muutosta. VATE on linjannut 17.11.2021 kokouksessaan tässä vaiheessa valmistelun lähtökohtia, mutta lopulliset päätökset jäävät aluevaltuustolle. Valmistelun aikataulu edellyttää näiden asioiden selvittämistä, jotta tarvittavat palvelut turvataan saumattomasti voimaantulolain edellyttämällä tavalla. Tämä edellyttää huolellista etukäteissuunnittelua ja sitä tehdään yhdessä Essoten ja Vaalijalan kanssa. Suunnittelun tueksi valmistellaan parhaillaan yksityiskohtaista projektisuunnitelmaa, joka on sovittu käsiteltäväksi 13.12.2021 Etelä-Savon, Vaalijalan ja Pohjois-Savon yhteistyökokouksessa. Kokouksessa sovitaan myös yhteisestä viestinnästä ja sekä työntekijöiden että asiakkaiden ja heidän läheisten osallistamisesta.

Lopuksi

Vaalijalan kuntayhtymä lakkaa olemasta 1.1.2023, mutta on luonnollisesti selvä asia, että yhteistyö jatkuu Etelä-Savon hyvinvointialueen kanssa. Siirtyvät toiminnot täytyy suunnitella jo lainkin lähtökohdasta siten, että ne ovat valmiit siirtymään vuoden 2023 alussa. Muutoksessa asiakkaiden palveluista huolehditaan saumattomasti ja tätä varten on asetettu erillinen työryhmä ennakoimaan asiakas- ja potilasturvallisuutta. Lakisäätöisessä siirrossa kyse on Pohjois-Savon alueella tuotettavien palvelujen osalta järjestämisvastuun siirtymisestä yhdelle järjestäjälle eli Pohjois-Savon hyvinvointialueelle.

Lisätietoja:

Vastuuvalmistelija Kati Kantanen, kati.kantanen@siilinjarvi.fi

Muutosjohtaja Antti Hedman, antti.hedman@kuh.fi